

Bij de dood van Prof. Dr Th. Weevers

Niet zonder schroom herdenkt men een bijna tachtigjarige, van wiens rijke en welbestede leven men slechts de avond, de laatste vijftien jaren, van meer nabij heeft mogen volgen. Wanneer ik toch voldoe aan het desbetreffende verzoek van de redactie, dan is dat vooral vanuit het besef, hoeveel professor Weevers niet alleen voor de botanische wetenschap en voor de natuurbescherming, maar ook voor mij en velen van mijn generatiegenoten heeft betekend.

Professor Weevers was een van die biologen, die de natuur evenzeer met het hart beleefde als hij haar verstandelijk doorvorste. Mag dit gelukkig geen uitzondering worden genoemd, wel was hij een zeldzame verschijning in dit opzicht, dat zijn werkkraft, zijn ruime belangstelling en zijn onverflauwde toewijding hem niet alleen deden uitblinken als laboratoriumgeleerde in een zo sterk aan het laboratorium gebonden wetenschap als de plantenphysiologie, maar ook als veldbioloog. Hij was de laatste Nederlandse hoogleraar in de plantenphysiologie, wiens grondige kennis van de Nederlandse flora ook in de critische kring der Nederlandse floristen ten volle gewaardeerd werd. Daarmee zette hij in dit opzicht de traditie van zijn grote voorganger Hugo de Vries voort. In een tijd van zo ver doorgevoerde specialisatie als de onze is dit minder eenvoudig dan de leek geneigd mag zijn te denken; de tijd, dat een botanicus „van nature” de flora van zijn land kende, ligt lang en voorgoed achter ons. Van het vele bescheiden en ogenschijnlijk ondankbare werk, dat Weevers voor de Nederlandse floristiek heeft verricht, mag hier vooral zijn medewerking aan het I.V.O.N. worden genoemd. Dat het kaartblad 1 : 50.000 Amersfoort het eerste (en wellicht nog het enige) is, waarvan ieder kwartierhok werd geïnventariseerd, is te danken aan de omstandigheid, dat Weevers in Amersfoort woonde. Reeds lang geleden bracht zijn plantenphysiologische hoofdwerkzaamheid echter met zich mee, dat hij zich niet alleen interesseerde voor de systematische zijde van de floristiek, maar vooral ook voor de betrekkingen tussen de planten en haar milieu, de oecologie; dit kwam bijv. in 1921 duidelijk uit, toen hij zijn studie over Goeree publiceerde. Het is dan ook te begrijpen, dat hij grote belangstelling had voor de sinds 1926 in ons land opkomende plantensociologie en dat hij deze opbloeit zowel organisatorisch als door eigen werkzaamheid krachtig gestimuleerd heeft; als een der resultaten daarvan zag in 1940 opnieuw een publicatie over Goeree het licht, nu gebaseerd op de plantensociologische methodiek. Anderzijds kwam zijn „floristische” instelling ook in zijn plantenphysiologische werkzaamheid tot uiting: naast zijn interesse voor bepaalde chemische bijzonderheden van hogere planten, zoals de rol van de alkaloiden en glukosiden in de stofwisseling, kwam namelijk naar voren zijn oecologische zienswijze, zijn belangstelling voor de speciale levensprocessen van de phanerogamen in verband met hun milieu. De beoefening van de „algemene” physiologie, die de fundamentele levensprocessen aan bij voorkeur eenvoudig gebouwde organismen onderzoekt en daarbij overgaat in biochemie en biophysica, liet hij meer aan anderen over. Van zijn instelling getuigen zowel o.a. zijn bijdrage aan het „Leerboek der Algemene Plantkunde” als het werk van sommigen van zijn leerlingen; onder dit laatste mag hier vooral de dissertatie van Adriani (1945) over zoutplanten en zoutvegetaties genoemd worden, een fraaie synthese van floristisch-sociologisch en plantenphysio-

logisch onderzoek. Weevers zelf was van deze synthese het symbool; hij, die zich nimmer verheven achtte boven het eenvoudigste inventarisatiewerk, was tevens degene, die er het meeste toe heeft bijgedragen, dat de plantensociologie ook in ons land boven het „inventarisatie-stadium” is uitgegroeid. Dat een zo veelzijdig en karakteristiek botanicus een grote plaats heeft ingenomen in de Koninklijke Nederlandse Botanische Vereniging is niet te verwonderen. Vele jaren lang heeft hij deze organisatie gediend als voorzitter, als penningmeester, als voorzitter en lid van verschillende commissies; in 1940 ontving hij het erelidmaatschap.

Een persoonlijkheid als Weevers, die zozeer met zijn gehele wezen op natuur en landschap was ingesteld, moest wel natuurbeschermers worden; en hij is dat ook geweest, zo lang als ik vermag te overzien. Tientallen jaren heeft hij met Thijssen de spits afgebeten voor hen, die het behoud van de rijk gevarieerde flora en levensgemeenschappen van ons land de plicht achtten van de Nederlandse samenleving. Met eindeloos geduld kwam hij steeds weer op zowel tegen de afzijdigheid en onverschilligheid van vele vakbiologen als tegen het misverstand van de leek, die „natuurschoon” verwacht met de waarde van terreinen, wier behoud voor de wetenschap van belang is; en juist Weevers kon dit doen, omdat hij evenzeer deze wetenschappelijke betekenis zag als hij een open oog had voor dat natuurschoon, voor de esthetische en sociale zijde van de natuurbescherming. In 1928 werd hij met twee anderen uitgenodigd, op te treden als adviseur van het Staatsbosbeheer voor een goede behartiging van de belangen der staatsnatuurreservaten; in 1934 kwam hieruit voort de welbekende „Commissie Weevers”, officieel de „Commissie van advies inzake de natuurmonumenten van het Staatsbosbeheer”, waarvan hij tot Mei 1949 voorzitter en tot zijn dood lid is gebleven. Na de oorlog is deze commissie van naam en staat veranderd; als „Natuurwetenschappelijke Commissie van de Voorlopige Natuurbeschermingsraad” kreeg zij officieel de veel ruimere taak, die zij in feite reeds eerder was gaan vervullen: het geven van advies bij tal van werkzaamheden van de overheid, waardoor de natuur bedreigd wordt, vooral werkverruimingsobjecten en ruilverkavelingen. Slechts ingewijden weten, hoeveel Prof. Weevers in deze functie heeft weten te bereiken niet alleen voor het behoud van tal van onze kostbaarste natuurgebieden, maar evenzeer voor het wekken van begrip in de kringen van de overheid voor de bedoelingen en de betekenis van de bescherming, speciaal van haar botanische zijde. Het betrekkelijk grote gezag en de invloed, die de zgn. „wetenschappelijke natuurbescherming” zich heeft verworven, zijn voor een groot deel aan Prof. Weevers te danken: niet alleen aan zijn kennis, maar evenzeer aan zijn absolute eerlijkheid, gepaard aan tact, aan zijn integriteit, aan zijn bescheidenheid, die een uiting van kracht was, en aan de heldere eenvoud, waarmee hij zijn denkbeelden wist uiteen te zetten. Zijn overtuigingskracht was door dit alles bijzonder groot.

Al kunnen de andere facetten van zijn werkzaamheid voor de natuurbescherming slechts worden aangestipt, ik mag ze toch niet onvermeld laten, niet alleen omdat hij ook hier zulk belangrijk werk verrichtte, maar ook, omdat hij, tot op zijn hoge leeftijd, deze functies actief vervulde. Zo was hij lid van het bestuur van de Contact-Commissie voor Natuur- en Landschapsbescherming, tot wier oprichting hij in 1932 het initiatief nam en waarvan hij de eerste voorzitter was; bestuurslid van „Natuurmonumenten”, in welke

functie hij steeds — en tenslotte met succes — heeft geijverd voor meer wetenschappelijk onderzoek en een biologisch beter verantwoord beheer van de bezittingen der Vereniging; lid van de Natuurbeschermingsraad en voorzitter van diens Inventarisatie-Commissie. Ook vonden zijn wetenschappelijke arbeid en zijn natuurbeschermingsdrang een gelukkige synthese in zijn kwaliteit van voorzitter van de na de oorlog opgerichte Stichting voor Wetenschappelijk Duinonderzoek, waarin hij krachtdadig heeft bijgedragen aan de totstandkoming van de biologische stations op Voorne en Terschelling. Dit alles op een leeftijd, waarop anderen reeds lang van een welverdiende rust plegen te genieten. Voor hem sprak dit alles vanzelf. Ieder, die aanwezig was, toen hij enkele jaren geleden tot ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw werd benoemd als blijk van erkentelijkheid voor zijn werk ten behoeve van de natuurbescherming, zal zich herinneren, hoe hij deze hulde interpreteerde als een verheugend teken, dat het de Regering nu toch werkelijk ernst werd met de behartiging van het belang van de natuurbescherming.

Van wezenlijker belang dan zijn activiteit tot het einde toe was de wijze, waarop hij actief bleef: soepel van geest, open voor nieuwe denkbeelden. De evolutie in de opvattingen inzake het beheer van natuurreservaten, die zich in de afgelopen twintig jaren heeft voltrokken, heeft hij niet alleen gevolgd, sterker, hij heeft er mede leiding aan gegeven en hij heeft zich steeds achter nieuwe inzichten geplaatst, wanneer hij deze als juist erkende, ook al gingen ze lijnrecht tegen zijn vroegere opvattingen in. Het valt niet te ontkennen, dat dit vermogen bij oudere mensen tamelijk zeldzaam is, speciaal bij degenen, die een prestige menen te moeten hooghouden. Hier geldt ten volle het woord: wie behouden wil zal verliezen, en wie verliezen wil zal behouden. Niets strekt Weevers meer tot eer, dan dat hij ook bij de jongere en de jongste generatie tot het einde toe waarachtige eerbied en bewondering ondervond, omdat hij eenvoudig zichzelf was, slechts de waarheid diende, en open van geest bleef. Doordat zich bij deze eigenschappen de mildheid en de ervaring van de ouderdom voegden, was hij voor ons werkelijk een „oude wijze”, hoewel hij zelf daarmee de draak gestoken zou hebben.

Weevers was niet wat men noemt een „beminnelijk” man. In de omgang was hij veeleer stroef dan vlot; hij kon scherp uitvallen — zelden ten onrechte — en hij stak zijn oordeel niet onder stoelen of banken. Menige zwakke broeder heeft hij afgestoten door zijn ongezouten critiek. De hoogachting, die vriend en tegenstander hem toedroegen, was dan ook echt. Men kon zich bij deze polemische natuur nimmer verkrijken op de schijn van een charmante buitenkant. Des te sterker voelden allen, die hem werkelijk kenden, zich aan hem verbonden.

Het zou niet in zijn geest zijn, te zeggen, dat Weevers een onvervulbare leegte achterlaat. Dit neemt niet weg, dat wij in het natuurbeschermingswerk steeds sterker zullen ervaren, wat het betekent, hem te moeten missen.

Victor Westhoff.

